Posamezna številka Din 1·50.

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

„PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!“

GLAS OSVOBODE

GLASILO NEODVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg 2, pritl. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 17. LJUBLJANA, četrtek, 17. aprila 1924. Leto II.

Politični razvoj.

Poskus radikalcev za sporazum s klerikalci. — Bojkot opozicije. — Konferenca opozicionalnega bloka. — Hrvatska buržuazija se razkrinkava. — PONOVNA DEMISIJA PAŠIČ-PRIBIČEVIĆEVE VLADE. — Avdijence pri kralju.

Politični položaj se v tem tednu ni razjasnil, ampak se je morda še bolj kompliciral. Radikali niso prenehali z akcijo, da pridobijo manjše parlamentarne grupe in poedince za Pašić-Pribičevićevo vlado. Naravno je, da so se obrnili najprej na Korošca in njegove jezuitske tigre, ki so lani, ob priliki kraljevega prihoda v Ljubljano, navdušeno izjavljali svoje klerikalno stališče: mi smo za vsako monarhistično vlado, ker vsaka vlada je od boga in zato jo je treba spoštovati. (Ko so boljševiki upostavili delavsko-kmetsko sovjetsko Rusijo, so pozabili na svoj katoliški izrek in so jo prokleli.) Ali Pašić to pot ni imel uspeha, ker Korošec iz političnih razlogov ni mogel pristati na sporazum s klerikalci.

Ker je Pašić-Pribičevićeva vlada na vse lopovske načine zadrževala verifikacijo ostalih Radićevskih mandatov, je sklical opozicionalni blok v četrtek, 10. aprila, svojo konferenco v prostorih parlamenta. Konferenca je sprejela resolucijo, v kateri se konštatira, da Pašić-Pribičevićeva vlada gazi ustavo in zakone, ker noče verificirati vseh Radićevskih mandatov. Konfrenca je obsodila postopanje predsedstva parlamenta in pozvala vse poslance, da ščitijo svoje pravice. Konfrenca pozivlja v svoji resoluciji vse merodajne faktorje, da napravijo konec temu stanju in opozicionalni blok odklanja spričo Pašić-Pribičevićevega postopanja vsako odgovornost za slabe posledice. Konference se je udeležilo 157 poslancev, med njimi tudi Radićevci. Ali Radićevci niso nič govorili niti sodelovali pri izdelanju resolucije. Radićevci so zavzeli tako rezerviranost po banketu opozicije, na katerem so dali demokrati pred Radićevci svirati kraljevo himno in vzklikali kralju in »narodnemu« edinstvu. Izgleda, da so pod pritiskom hrvatskih republikanskih kmetskih množic uvideli Radićevi poslanci, da jih njihovi sedanji zavezniki demokrati vlečejo preveč na desno, v monarhistične vode, odkoder jih republikanske množice ne bodo hotele več izvlačiti. Vedno bolj se odkrivajo resnični cilji »opozicionalne« buržuazije, da se sporazumejo z dvorno kamarilo in radikalci na račun širokih delovnih množic.

V petek, 11. t. m., zvečer je dal drugi podpredsednik parlamenta Dragović razobesiti naznanila, da je parlament odgoden do 3. maja. Pašić-Pribičevićeva vlada, ki je v parlamentu v manjšini, si je hotela s tem podaljšati svoje življenje in dobiti istočasno od kralja mandat, da izvede nove volitve. Kralj je prej obljubil, da se bo takoj verificiralo vse Radićeve mandate in ker ni mogel požreti dane besede (da ne bi povečal republikanskega razpoloženja množic), je odklonil odgoditev. Nato je Pašić-Pribičevićeva vlada podala po 16 dneh svojega obstoja demisijo in izdala povodom tega sledeči komuniké:

»Kraljevska vlada je podala ostavko z namero in željo, da stori s svoje strani vse, kar bi pripomoglo, da se zaščiti politični in parlamentarni položaj, ki je nastal s tem, da so posamezne politične skupine in posamezni poslanci (mišljeni so Davidovićevi demokrati in Radićevci) spremenili svoj program, na čigar podlagi so se dali voliti od ljudstva, a niso za ta svoj nastop iskali odobritve pri svojih volilcih. Ta neparlamentarni pojav meri po prepričanju vlade na to, da se z novimi volitvami poslancev razčisti položaj. Z odgoditvijo skupščinskih sej je dana možnost, da se vsestransko pretrese nastali položaj in najde prava rešitev.«

Po tej demisiji vlade so se začela razna zasliševanja pri kralju za rešitev »krize«. Sprejet je bil najprej predsednik parlamenta Ljubo Jovanović, za njim je zaprosil avdijenco Korošec, ki je bil tudi sprejet. Po svojem sprejemu pri kralju je dejal, da se odpelje v Slovenijo na velikonočne praznike. Radikali, Pribičevićevci, klerikalci in demokratje se sedaj plazijo okrog dvora, da jim poveri kralj sestavo nove vlade. Pašić in Pribičević hočeta dobiti v roke vlado, ki bi izvedla volitve, ki so neizogibne, v znamenju radikalno-orjunaškega terorja. »Opozicionalni blok« pa hoče dobiti mandat za takozvano »močno poslovno vlado«. V to svrho prepričuje kralja, da stranke opozicionalnega bloka niso republikanske in da se bodo tudi Radićevi poslanci odpovedali republiki in prevzeli monarhistično barvo. S to politiko se ponovno dokazuje, da večini opozicionalnega bloka ni za to, da korenito napravi konec neznosnim razmeram, da da svobodo dihanja delavskemu in kmetskemu razredu ter zatiranim in zapostavljenim narodnostim. Mesto tega skrbi le za to, da dobi on vlado v roke, katera vlada bi ohranila stanje v državi le malo izpremenjeno. Mesto, da bi šel opozicionalni blok v množice, da bi slišal njihove težnje in povedel boj proti neznosnemu režimu, se skuša sprijazniti s faktorji, ki dajejo zakonito obliko današnjemu protizakonitemu režimu. Vrana vrani ne izkljuje oči. — Večino opozicionalnega bloka tvori buržuazija in konservativno malomeščanstvo in zato je jasno, da se izogiblje vsakemu odločnemu in doslednemu boju. Hrvatske republikanske kmetske množice bodo spoznale prej ali slej, da z današnjimi »zavezniki« ne pridejo daleč, oziroma nikamor. Revolucionarni delavski in kmetski razred mora vsekakor pozdravljati današnjo krizo kot korak — čeprav majhen — naprej. Ali on se zaveda tudi tega, da opozicionalni blok ne bo rešil krize, v katero je zagazila meščanska in monarhistična Jugoslavija. Naj se razvija sedanja kriza kakorkoli, delavski in kmetski razred gledata samozavestno v bodočnost. Če pride do kake poslovne vlade demokratov, klerikalcev in muslimanov, bodo nagnale delavske množice to vlado na čistino s tem, da bodo povedle energičen boj za politično svobodo in osiguranje pridobitev delavskega razreda; če nastopi volivna vlada, bodo šli revolucionarni delavci in kmetje v volitve ne zato, da nalovijo kake mandate, ampak zato, da mobilizirajo široke delavske in kmetske množice za idejo

delavsko-kmetske vlade,

ki bo na revolucionaren način rešila delovno ljudstvo Jugoslavije iz današnjega položaja in ki se pri tem ne bo ozirala na interese gospode, temveč kateri bodo edino, najvišje merilo — interesi delavcev in kmetov.

—o—

24. IV. 1920.

In zopet je bil delavski razred izgubil bitko: bilo je v aprilu leta devatnajststodvajsetega. Najinteligentnejša, najmirnejša kategorija delavstva, ona, ki si je služila svoj preborni kruh v službi železnice, je doumela, da ji slabše ne more biti in je stopila v štrajk in podala se je z drugim delavstvom na cesto, da manifestira za svoje pravice.

»Kdor izgubi bitko, naj plača račun!«

Toda to ni bila samo navadna, izgubljena bitka! Za ta štrajk se je angažirala vsa državna uprava in avtoriteta (ona ista avtoriteta, o kateri ni nobenega sledu, kadar bi bilo treba braniti državljane pred organiziranim nasiljem kapitala). Ta država je vedela za stradanje, za dolgoletno delo, ki je izmozgalo zadnje moči; toda plačanci te državne uprave — policija in soldateska — so dobili nalog, zlomiti odpor gladnih, bednih in ponižanih. In zlomili so ga — s puškinim kopitom, z nasajenim bajonetom, s smrtnonosnimi krogljami. Štirinajst mladih, nadepolnih eksistenc — med njimi še nedoraslo dete — se je valjalo v prahu Zaloške ceste v svoji krvi.

Malo preje so še milijoni in milijoni umirali po bojnih vrstah za katerokoli ‚domovino‘. Takrat so gospodarji obljubovali svojim sužnjem vse, samo da rešijo ti njih eksport. In sužnji so vstali in se borili proti sužnjem drugega jezika. Zato — da so bili vklenjeni v verige, takoj po povratku iz fronte — od svojih lastnih ljudi.

Kaj so hotele meseca aprila leta devetnajststodvajseteega neoborožene železničarske družine, ko so se podale na cesto? Mir in svobodo in predvsem — svoj vsakdanji košček kruha. A mesto tega, so dobile svinčenke v svoja telesa in zapore po ječah od sodnikov meščanskega razreda — »bratov iste krvi in istega naroda«. Te družine do takrat še niso poznale brutalitete, ki je lastna njihovim izkoriščevalcem.

Sovjeti so obsodili na smrt nekaj ljudi, katerim je redno delavsko-kmetsko sodišče neizpodbitno dokazalo špijonažo v prid največjim lopovom tega sveta. In s tem rešilo smrti tisoče in tisoče, ki bi padli v meščanski vojski. »Ta sodba pa je pristrana in krivična! To je nasilje,« — je zatulila buržuazija vsega sveta. — V istem času pa imajo svoje manevre po vsem svetu milijoni — za organizirano klanje usposobljeni vojaki — to ne izziva protesta pri teh meščanskih človekoljubih. To ni nasilje. Po vsem svetu so široke ljudske plasti objekt najnavadnejšega ropanja — po vsem svetu se te plasti decimirajo — tudi to ni nasilje v očeh teh rodoljubov. Zakon o »redu in radu« — zakon, ki je izročil najbednejše na milost in nemilost svojim krvnikom — tudi ta zakon ni nasilje. In nasilje tudi ni bil poboj na Zaloški cesti, poboj nad deco in nad komaj v življenje vstopajočo mladostjo — proti temu se ne obrača meščanska »javnost«.

Vsi ti ljudje imajo toli drzno čelo, da istovetijo silo pravičnosti s silo zločina. Ali je to res isto, če ubijem človeka, ker mi sega po življenju, ali pa če hladnokrvno, izgole objestnosti, v sadistični nasladi uboja, iz zasede streljam v nič hudega sluteče?

Ne pozabite! Ne pozabite svojih mrtvecev! Njih kri naj bo večen spomin, da gre za vse. Gre za življenje ali smrt. In vi vsi delavci hočete živeti — ker morate — ker ste poklicani, da ustvarite bodočnost solnčnejšo od sedanjosti, In — ne pozabite svojih krvnikov!

Rimskokatoliški duhoven, maziljenec božji, duševni vodja slovenskih katoliških magnatov, človek, ki se ravnokar zopet pripravlja zavzeti del državne oblasti v svoje onečaščene roke, je sedel takrat v Beogradu na čelu ministrstva železnic. Od njega je bila odvisna dobrobit tisočev in tisočev. In rešil je te tisoče. Omislil si je, za najboljše izmed njih, metodo po kateri pridejo najpreje na oni svet. Poslal jih je tja, v spremstvu svinčenk iz vojaških karabink. Dr. Anton Korošec je bil meseca aprila leta devetnajststodvajsetega minister železnic. Človek, ki imaš mozeg v hrbtenici zato, da ne kloniš v živalskem strahu pred zlagano avtoriteto — ne pozabi misliti na tega »človeka«.

Ne pozabite na svoje krvnike! Ne pozabite, da je med vami še vedno oseba (zona spreleti človeka ob misli, da je tudi ta nestvor — človek) oseba, ki je imela v onem času oblast Slovenije v svojih rokah. Oseba, ki je neposredno odgovorna za oni najžalostnejši dan v povojni zgodovini slovenskega ljudstva. Drugi katoliški mogočnik: dr. Brejc.

Ironija usode: propovedniki krščanstva — cinični morilci. Morilci z nasmehom na ustnicah.

Človek, ki te prevzame stud ob misli na one, ki brezvestno teptajo po najelementarnejšem pravu človeškega rodu — po pravu na golo življenje — ne pozabi svojih mrtvecev in svojih mučenikov po zaporih — in nikoli ne pozabi na največja krvnika zatiranih v naših mejah, na krvnika iz leta devetnaststodvajsetega!

—i—

Savez grafičnih delavcev in 1. maj.

Pokrajinsko tajništvo NDSJ je pozvalo na pogajanja za skupno proslavo 1. majnika tudi pokrajinski odbor Saveza grafičnih radnika (SGR). Njihov zastopnik je sodeloval na vseh sestankih. Malo pozneje je poslal centralni odbor omenjenega saveza poziv centralnemu odboru NDSJ, CRSOJ, SSJ in GRS za za skupno proslavo letošnjega 1. majnika. NDSJ in CRSOJ sta odgovorila takoj, da sta za skupno proslavo, medtem ko sta SSJ in GRS **odklonila.**

Nastalo je vprašanje: kaj bo storil savez grafičarjev, potem ko so Amsterdamovci in SSJ-arji odklonili skupno proslavo delavskega praznika? Savez grafičarjev bi moral povedati svoje stališče napram tistemu, ki je proti skupni proslavi. Kdo je krivec za neenotno praznovanje 1. majnika, je jasno vsakemu proletarcu. Krivec je oni, ki je odklonil skupno proslavo. In savez grafičarjev bi moral tega krivca najodločneje obsoditi! Drugega doslednega izhoda ni.

A mesto tega je centralni odbor grafičarjev sprejel sklep, da daje svobodo svojim članom glede 1. maja in se je s tem postavil skoro na isto stališče kot GRS in SSJ, mesto da bi šel 1. maja skupaj z onim, ki se je iskreno izjavil za skupno proslavo mednarodnega delavskega praznika.

Člani Saveza grafičnih delavcev morajo pripraviti svoj centralni odbor do iskrenosti, da iskreno in dosledno vodi politiko enotne fronte proletariata.

Centralna uprava Saveza grafičnih delavcev je pustila za 1. maj svobodo opredeljenja svojim podružnicam. Ne dvomimo, da bodo podružnice pokazale z udeležbo na skupni proslavi 1. maja z NDSJ in neodvisnimi strok. organizacijami, kje je pot za udejstvitev enotne fronte.

Slabi izgovori.

Socialpatrioti in amsterdamovci čutijo, da jih proletariat obsoja, ker so odklonili naš poziv za skupno proslavo 1. maja. Zato se skušajo oprati s svojim starim sredstvom — z lažjo. Pravijo, da so odklonili naš poziv, ker mi ne mislimo iskreno, da smo v predlanskem letu izrabili v Ljubljani prvomajski manifestacijski shod proti socialistom. Vsi udeležniki tistega shoda pa lahko pričajo, da je začel Etbin Kristan izzivat nas na naravnost lopovski način, a ne mi socialistov.

Ali, predragi socialpatriotje, to boste pa menda le priznali, da vas savez grafičarjev še nikdar ni izzival in izkoriščal skupne nastope v vašo škodo! In vendar so centralni odbori Socialistične stranke in Glavnega Radničkega Saveza odklonili poziv nevtralnega saveza grafičarjev za skupno proslavo delavskega praznika. Kaj se vidi iz tega? Da sede v vaših centralnih odborih birokrati, ki so odločno proti enotni fronti proletariata. In ti birokrati bi radi preprečili skupne akcije proletariata, ker vedo, da je v skupnih akcijah moč delavskega razreda. Ali interesi proletariata nasprotujejo interesom vaših generalnih birokratov. Fimmen, dosedanji tajnik amsterdamske internacionale, brezdvomno pozna vaše drobovje. Fimmen vas je spoznal do dobrega in je dejal, da se socialpatriotje bolj bojite rdeče diktature in da v svojem strahu pred rdečo diktaturo podpirate diktaturo buržuazije! — In v tem znamenju dela socialpatriotska birokracija vedno in povsod proti enotni fronti proletariata, iz teh razlogov je odklonila tudi skupno proslavo 1. majnika. — **Delavci, organizirani v vaših vrstah, bodo prišli prej ali slej do tega spoznanja in bodo obračunali z vami. — In tedaj se bo udejstvila enotna fronta proletariata, ki ne bo proslavljal skupno samo 1. maj, ampak ki** bo proslavil tudi svoje končno osvobojenje izpod kapitalizma.

Mariborski proletariat za skupno proslavo 1. majnika!

Za dne 4. t. m. ob 8. uri zvečer je sklical tukajšnji socialistični pripravljalni odbor za proslavo 1. majnika sestanek delegatov strokovnih, kulturnih organizacij ter njihove politične organizacije, da izvršijo predpriprave za 1. majnik. Kljub temu, da je praznovanje tega delavskega praznika za celokupen proletariat največje važnosti, se ni pozvalo ne strokovnih organizacij, ki niso v sklopu GRSJ in tudi ne krajevne politične orgazacije NDSJ, kot voditeljice revolucionarnega proletariata. Svesti si odgovornosti pred delavskim razredom, so se udeležili tega sestanka tudi predstavniki naših organizacij, da pokažejo potrebo skupne manifestacije mariborskega proletariata. Takoj pri otvoritvi sestanka nam pove Eržen novico o sklepih centralnih odborov SSJ in GRSJ, ki sta sklenila samostojno proslavo, na kar je verificiral navzoče delegate po organizacijah. Koncem tega se oglasi k besedi sodrug Razboršek v imenu krajevne organizacije NDSJ. On je v jasnih besedah obrazložil potrebo skupnega nastopa kljub temu, da se vrhovni forumi ne ravnajo po volji delavstva samega, že iz enostavnega razloga, da je en večji del revolucionarnega proletariata skupno v strokovnih organizacijah GRSJ, kakor tudi v »Svobodi«. »Njihova odklonitev skupne proslave 1. majnika pomenja neupoštevanje potrebne demokracije v delavskih vrstah, za kar bodo nosili oni sami odgovornost«. Nato želi s. Razboršek slišati mnenje predstavnikov organizacij. **Vsi, ki so se oglašali k besedi, so poudarjali zahtevo za skupen nastop celokupnega proletariata.** S tem se je debata zaključila in Petejan je izjavil, da določimo govornike in da v pripravljalnem odboru sodelujemo, pač pa odgovornost prireditve obdržijo sami.

Iz tega vsega je razvidno, da je volja delavstva enotna ter, da ne mara za diktat centralnega odbora SSj in GRSJ, ki hočeta odvračati delavstvo od enotnih akcij.

Naj živi skupna proslava 1. majnika!

Delavstvo, po vzgledu litijskih in mariborskih proletarcev, nastopi povsod za skupno proslavo 1. majnika!

Samo „GLAS SVOBODE“

vzgaja proletariat za razredni boj proti izkoriščevalcem!

450 rudarjev odpuščenih.

V Kočevju je bilo odpuščenih 450 rudarjev, češ da je izvoz premoga slab in da ni potrebno dosedanje število zaposlenih rudarjev (1200). Tako brezvestno mečejo kapitalisti in kapitalistična država delavce na cesto. Kapitalistični agenti širijo med kočevskimi rudarji vesti, da tudi v Trbovljah in Zagorju delajo samo še dvakrat do trikrat na teden. Na ta način hočejo zlomiti kapitalisti odpornost delavstva in podaljšati delovni čas, med tem ko bi ostale iste plače.

Rudarji, obramba je le v organizaciji!

Zato se vsi strnite okrog ZRD, ker le tedaj, če boste vsi podpirali svojo bojevno organizacijo, bo mogla ta uspešno nastopiti za vaše interese in za zopetno zaposlitev odpuščenih rudarjev!

INTERNACIONALNI PREGLED.

Volitve v Italiji.

Kaj je pokazal izid volitev v italijanski fašistovski parlament?

1. **Konštitucionelna opozicija** (Bonomi, Amendola) je dokazala, da ima na svoji strani le izginjajočo manjšino javnega mnenja. V Italiji je nastala legenda, da bo napravila »protifašistovsko revolucijo« buržuazija sama s svojim naprednim in radikalnim krilom; volitve so napravile konec tej legendi.

3. **Delavski razred je pokazal tako odporno silo,** ki je ni bilo pričakovati. V Milanu je bilo sedaj pri volitvah pod fašistovskim terorjem oddano več glasov za delavske stranke, kot jih je bilo v l. 1919., torej v času največjega revolucionarnega razmaha: število 56.000 glasov z l. 1919 se je povišalo na 66.000. Delaski razred je zopet na sijajen način potrdil svojo zgodovinsko funkcijo — kot prvoboritelja na polju opozicije proti fašizmu; rezultat volitev potrjuje, da druga resna opozicija kot **revolucionarna proletarska opozicija. Komunistična stranka Italije je edina delavska stranka, ki zaznamuje napredek kljub krvavemu terorju nad njo.** Pri volitvah l. 1921 je dobila 13 poslancev, sedaj jih je dobila 18; za njo je glasovalo okrog **300.000 proletarcev.** Reformistični socialisti so padli s 83 poslancev na 25, marksimalisti s 46 na 22. V industrijskih mestih (razen Milana) je dobila komunistična stranka več glasov kot maksimalisti; v Jul. Benečiji in južni Italiji so dobili komunisti več glasov kot reformisti in maksimalisti skupaj. Iz tega se vidi, da se proletarijat zbira vedno bolj okrog komunistične stranke.

3. Kmetsko maso je fašizem razbil. V svoji veliki večini je zapustila prapor klerikalcev (popolarov), ki so prišli s 106 poslancev na 39.

Volivni zakon, prirejen v fašistovsko korist, je sfabriciral veliko večino glasov za Mussolinijevo vlado. Koliko odgovarja število fašistovskih glasov resničnemu razpoloženju prebivalstva, vidimo lahko iz sledečega: V vseh mestih z nad 75.000 prebivalci (razen Bologne) je izpadla fašistovska lista kot manjšina napram glasovom, oddanim za vse opozicionalne stranke. Kolikor manjši so kraji in kolikor lažji je s tem fašistovski teror, tako so naraščali glasovi, prisiljeno oddani za fašiste.

Vsekakor so fašisti pri volitvah zmagali in Mussolinijeva vlada je na znotraj in na zunaj utrjena, kar bo imelo znatne posledice. Novo sestavljeni parlament bo imel značaj fašistovske konštituante, bo torej fašizem legaziral, s tem da bo deloma izpremenil državno ustavo in da bo odpravil tudi na papirju demokratične svobodščine. Proti nacionalnim manjšinam bo nastopil še ostreje, opogumljen po porazu teh list (jugoslovanska lista je izgubila od zadnjih volitev **15.413 glasov!**).

Komunistična stranka, ki odhaja iz volilnega boja politično ojačena, bo imela izpolniti natančno opisano nalogo: nadaljevati ima kampanjo za proletarsko enotno fronto in za delavsko-kmetsko vlado. Kmetje, ki so prišli iz boja razbiti in so bili v svoji večini prisiljeni glasovati za fašiste, bodo prihajali vedno bolj do spoznanja, da morejo priti iz tega položaja samo z revolucionarnimi sredstvi. Na jugu Italije se je posrečilo fašistom le z nezaslišanimi nasilnimi dejanji, da so na dan volitev uklonili kmetske množice; na tem ozemlju (ki tvori

LISTEK.

Lenin.

Oblast pripada delavcem in kmetom!

(Odprto pismo na delegate vseruskega sveta kmetskih delegatov.[1])

Centralni odbor ruske socialdemokratične stranke (boljševikov),[2] kateremu imam čast pripadati, mi je hotel dati polnomočje, da zastopam našo stranko na kongresu kmetov. Ker do sedaj radi bolezni nisem mogel izpolniti te naloge, si dovoljujem, da se obrnem na vas z odprtim pismom, da pozdravim vserusko zvezo kmetov in na kratko pokažem na vse one miselne razlike, ki ločijo našo stranko od stranke »social-revolucionarjev« in »menjševikov«.

Te globoke miselne razlike se nanašajo na tri velevažna vprašanja: na vprašanje zemlje, vojne in državne ustave.

Vsa zemlja mora pripadati kmetom. Vso veleposestniško zemljo je treba izročiti kmetom brez odškodnine. To je jasno. Sporno vprašanje je: ali naj kmetje takoj prevzamejo zemljo v svojo posest, ne da bi plačali veleposestnikom zakupnine in ne da bi čakali na sklicanje narodne skupščine, ali ne?

Naša stranka zastopa stališče, da naj kmetje storé prvo in priporoča prizadetim kmetom, da se takoj polastijo zemlje, da izvedejo to čim bolj mogoče po načrtu, da pod nobenimi okoliščinami ne dopustijo uničevanja lastnine in da napnejo vse sile za to, da dvignejo produkcijo žita in mesa...

Provizorične odredbe morejo ukreniti edino-le krajevne organizacije. Obdelanje njiv je brezpogojno potrebno. Večina kmetov bo znala pravilno upravljati in obdelovati zemljo. To delo morajo oni voditi, da zboljšajo prehrano vojakov na fronti.[1] Zato je nedopustno, da bi čakali na sklicanje konštituante... Sedaj, to pomlad morajo kmetje sami na licu mesta prevzeti iniciativo. Vojaki s fronte lahko in naj pošljejo delegate v vasi.

Dalje: da pride vsa dežela v roke delovnih, je potrebna tesna zveza med mestnimi proletarci in revnimi kmeti (polproletarci). Brez take zveze se ne da premagati kapitalistov. Če jih pa ne premagamo, potem pa tudi prehod zemlje v roke ljudstva ne bo odstranil ljudske bede. Zemlje se ne da jesti in brez denarja, brez premoženja se ne more nabaviti niti delovnega orodja, niti živine in semen za setev. Kmetje ne smejo zaupati niti kapitalistom, niti bogatejšim kmetom (kajti to so tudi kapitalisti), temveč samo mestnim proletarcem. V zvezi s temi bodo dosegli revni kmetje to, da bodo priznane zemlja, železnice, banke in tovarne kot last vseh delovnih. Če se pa zadovoljimo le s tem, da se prepusti samo zemljo ljudstvu, bosta še naprej ostali beda in revščina.

V mnogo krajih Rusije imajo delavci nekako nadzorstvo (kontrolo) nad tovarnami. Tako nadzorstvo od strani delavcev je zelo koristno kmetom, kajti s tem se veča produkcija in proizvodi postajajo cenejši. Kmetje morajo podpirati ta začetek delavcev in ne smejo verjeti lažem kapitalistov o delavcih.

•

Drugo vprašanje se tiče vojne.

Ta vojna[1] je osvojevalna vojna. Kapitalisti vseh dežel jo vodijo, da si napravijo plen in da povečajo lastne profite. Delovnemu ljudstvu pa ne more in ne bo prinesla ta vojna nič drugega kot uničenje, grozo, opustošenje in podivjanost. Stranka razrednozavednih delavcev in revnih kmetov, torej naša stranka, obsoja to vojno; ona noče podpirati kapitalistov nobene dežele, ona išče čim prejšnjega konca vojne potom strmoglavljenja kapitalistov, razplamtenja svetovnega proletarskega vstajenja.

Deset ministrov naše sedanje nove provizorične vlade pripada strankam veleposestnikov in kapitalistov, šest strankama »narodnikov« (»social-revolucionarjev«) in »menjševikov«. Po našem mnenju delajo social-revolucionarji[2] in menjševiki težko in usodepolno napako s tem, da sede v vladi kapitalistov in so sploh pripravljeni, da jih podpirajo. Taki možje kot Cereteli in Černov, upajo, da bodo pripravili kapitaliste, da čim prej končajo to zločinsko osvoje-

[1] Ta prvi kongres se je vršil v maju 1917.

[2] Tako se je imenovala boljševiška stranka do ustanovitve III. komunistične internacionale.

[1] Mišljena je seveda revolucionarna armada.

[1] Mišljena je vojna 1914/1918. Kar velja za njo, velja za vse vojne, ki jih še pripravljajo kapitalisti.

[2] Kar so delali social-revolucionarji in menjševiki (socialpatrioti) do svojega konca, delajo še vedno vse lažidelavske stranke.

Dne 27. aprila ob 3. uri popoldne vsi na grobove zaloških žrtev!

tretjino Italije) ni imela doslej komunistična stranka niti enega poslanca. In danes ima tri kljub volilnemu redu, prikrojenemu za fašiste. Gospodarski položaj tamkajšnjega prebivalstva je strašen; fašistovski teror more le mimogrede zadržati val revolt, ali končnega revolucionarnega vstajenja zatiranih proletarskih in kmetskih množic ter narodnostnih manjšin ne bo preprečil.

Po prelomu pogajanj med sovjetsko unijo in Rumunijo.

Rusko-rumunska pogajanja so prekinjena in rumunska vlada je odšla razkrinkana od njih. Vprašanje Besarabije je postalo ravno po prelomu pogajanj aktualnejše kot kdaj prej. Še nikdar ni tako vrelo v Rumuniji kot sedaj, ko so delegati ruskih sovjetskih republik razkrinkali rumunsko buržuazijo. Zatirani narodi gledajo s povečano nado v zvezo sovjetskih republik. Delavski razred se pogumneje izraža za revolucionarni razredni boj. Zatirane delavske in kmetske množice kličejo vedno glasneje: iz tega pekla nas more rešiti le moč sovjetov, sila revolucionarnih, internacionalnih delavskih strank. — Francoska buržuazija podpira rumunsko. Ali ta podpora ne bo rešila rumunske buržuazije, ker sedi tudi njen pomagač že na nažagani veji.

Grški narod za republiko.

Pri plebiscitu je glasovala ogromna večina za republiko. — Plebiscit je potekel mirno. Konduriotis začasni predsednik.

V Grčiji se je v nedeljo, 14. t. m. vršil plebiscit za novo republikansko državno vladavino. Napetost razpoloženja in ostrina propagande je na predvečer in tekom noči narasla do viška. Radi fanatizma monarhističnih privržencev in njihove agitacije proti republikanskim voditeljem je v noči od sobote na nedeljo bilo nad Atenami in velikim okoliškim teritorijem proglašeno obsedno stanje. V ostalem je med republikanskimi činitelji vladal glede izida plebiscita velik optimizem, ki se je uresničil:

Rezultat plebiscita iznaša za republiko 70 do 75 odstotkov oddanih glasov. Dosedanje kraljestvo Grška se bo odslej imenovalo »republika Halliniki politis«, kakor je bilo ime stare atenske republike.

Atene so včerajšnji dan nudile bolj sliko vojaškega taborišča. Zaprti so bili vsi javni lokali, po ulicah so neprestano patruljirali konjeniški oddelki ter vojaške patrulje v tankih in avtomobilih, dočim je privatni vozni promet bil onemogočen. Do poznih popoldanskih ur ni prišlo do nobenega incidenta.

Odločilno vlogo pri glasovanju so igrali begunci iz Male Azije in Tracije, ker so skoro stoodstotno glasovali za republiko ter v celoti oddali okoli 200.000 glasov. Uspeh republikanske misli je celo v Peloponezu, ki se je smatral kot zadnja trdnjava rojalistov, presegel najsmelejša pričakovanja republikancev; povprečno je bilo v Peloponezu oddanih 40 odst. glasov za republiko. — Generalna amnestija za številne aretirane in sojene rojaliste je na vidiku.

V glavnem mestu Atenah je glasovalo 69.311 glasovalcev za republiko in 24 tisoč 300 proti republiki. General Metaxas je izjavil, da je vprašanje režima že danes odločeno. Opozicija se je podvrgla izidu plebiscita. Vsaka debata o zopetni vpostavitvi dinastije je prepovedana. Republikansko časopisje pozdravlja izid volitev in oznanja novo ero probujenja in slave Grške.

Ministrski predsednik Papanastasiu je izjavil v nekem nagovoru, da si prišteva sedanja vlada zaslugo, da ni več dvoma o pravi želji prebivalstva. Bivši ministrski predsednik Zaimis je sprejel kandidaturo za predsednika republike. Ta vest je napravila povsod globok vtis. Politični krogi so prepričani, da bodo vse stranke v deželi novega predsednika simpatično sprejele.

»Agence Athenes« javlja: Trenutno so došla poročila iz skoraj vseh okrajev o izidu ljudskega glasovanja. Povprečno je okoli 70 odstotkov glasujočih oddalo glasove za republiko. Izidi, ki še manjkajo, bi utegnili zvišati končni rezultat na 75 odstotkov. Rojalisti so dosegli večino samo v nekaterih okrajih Peloponeza in kontinentalne Grške. Ministrski predsednik Papanastasiu se je zvečer razgovarjal z generalom Metaxom. Admiral Konduriotis bo najbrže imenovan z dekretom za intermističnega predsednika republike. Časopisju je bilo za dobo 5 let prepovedano pisati proti repubilki.

Otvoritev angl.-ruske konference.

Dne 14. aprila se je pričela angleško-ruska konferenca, ki jo je otvoril ministrski predsednik Macdonald. Ugotovil je, da znači konferenca avtomatično posledico priznanja ruske vlade s strani Anglije. Posebna naloga konference bo likvidirati preteklost in proučiti medsebojne obveznosti obeh dežel, kakor tudi ustvariti pogoje za trajne mirne odnošaje.

Nato se je dotaknil Macdonald vprašanja predvojnih pogodb in izrazil upanje, da bi bile obstoječe trgovske pogodbe skoraj nadomeščene z definitivnimi trgovskimi pogodbami. Angleška vlada upa, da bo propaganda s to konferenco končala in da bodo ti razgovori pomenili novo ero napredka in dobre volje.

Za Macdonaldom je govoril ruski zastopnik Rakovski in izjavil v prisrčnih besedah, da je prišla ruska delegacija v London radi ožjega sodelovanja z Anglijo. Rusi so pripravljeni likvidirati vprašanje dolgov in pogodb. Govornik upa, da se bodo paralelno idoča važna vprašanja razorožitve in evropskega miru na konferenci približala rešitvi. Pri tej priliki omenja tudi z zadoščenjem funkcijo Zveze narodov.

O posvetovanjih se bo dnevno izdajal poseben komunike.

Dnevni red V. kongresa komunistične internacionale.

Za V. svetovni kongres komunistične internacionale, o katerem smo poročali že v zadnji številki, je določen sledeči dnevni red:

1. **Lenin in kominterna.** Referanti bodo od kom. strank: Rusije, Nemčije, Francije, Indije in Bolgarije).
2. **Svetovni gospodarski položaj.** (Poročevalec Varga).
3. **Poročilo o delu in taktiki kominterne.** (Poročevalec: Zinovjev).
4. **Program kominterne.** (Poročevalca Buharin in Thalheimer).
5. **Strokovna taktika.**
6. **Nacionalno vprašanje:** a) Stališče kom. strank v nacionalnem vprašanju. (Rusija, Poljska, Čehoslovaška, Balkan). Poročevalci: Stalin, po eden iz Poljske, Češke in Jugoslavije. — b) Revolucionarno gibanje na vzhodu in v kolonijah (Indija itd.). Poročevalci: Katayama (Japonska), Roy (Indija) in drugi. — c) Zamorsko vprašanje. Poročevalca določita francoska in ameriška stranka.
7. **Organizacijska vprašanja.** Poročevalci: Pjatnicki, Mickevič in drugi.
8. **Propagandno delo.**
9. **Fašizem.** Poročevalca: en italijanski in en nemški sodrug.
10. **Intelektualno vprašanje.** Poročevalci: Klara Zetkin, eden iz Francije in kolonij.
11. **Kmetska internacionala.**
12. **Mladinsko gibanje.**
13. **Internacionalna rdeča pomoč.**
14. **Vprašanje poedinih sekcij:** Rusije, Nemčije, Italije, Bolgarije, Anglije, Amerike, Japonske.
15. **Konzumno vprašanje.**
16. **Volitve.**

Velik uspeh komunistov na Bavarskem.

Pri volitvah na Bavarskem, najbolj reakcionarnem ozemlju Nemčije, so dobili komunisti 203.017 glasov in ne 47 tisoč 986, kot smo zadnjič poročali. Pri prejšnjih volitvah so dobili 48.636 glavos, torej se je število komunističnih glasov skoro za petkrat povečalo. Povsod se orientira proletariat za razredno, revolucionarno smer.

Pred novim viharjem v Porurju.

Rezultat nemške kapitalistične vlade ob Renu in Ruhru je bil — sporazum med nemškim in francosko - belgijskim kapitalom v takozvani Micum - pogodbi. Ta pogodba izteče s 15. aprilom.

To pomeni, da stoji v zelo kritičnem položaju rurski proletariat, katerega glavni element je **pol milijona rudarjev.** Kapitalisti bodo skušali spraviti skupaj novo pogodbo v škodo proletariata.

Radi tega se opaža med rurskim proletariatom močno pripravljanje za boj. Bojevno razpoloženje narašča zlasti med rudarji. Nedavno so se končale v Porurju volitve obratnih zaupnikov; pri teh volitvah so dobili komunisti ogromno večino.

Pomen pripravljajočega se boja porurskih rudarjev postaja še večji vzpričo tega, da se pripravljajo **angleški rudarji** za boj za mirovne plače in 6 urno **delo** in da izteče v kratkem mezdna pogodba, sklenjena med **ameriškimi** rudarji in podjetniki.

Delavstvo, stoj na straži!

V petek se je vršil v Beogradu občni zbor Zveze industrijcev. Podani so bili razni referati, razpravljalo se je tudi o delovnem času in jasno se je videlo, da naši industrijci gredo po onih potih, kakor industrijci po drugih državah, namreč da se ukine ena najvažnejših pridobitev delavstva, to je osemurni delavnik in da se dopusti industrijalcem, da po svoji mili volji izrabljajo delavce v industriji in podaljšajo delovni čas. V tem smislu je referent stavil tozadevne predloge in zahteval izpremembo zakona o zaščiti delavcev. Zastopnik ministra dr. Krizmana, samostojnega demokrata, je izjavil v imenu ministra, da minister popolnoma soglaša z mišljenjem industrijalcev in da je on popolnoma na njihovi strani. Z ozirom na tako izjavo zastopnika ministra dr. Krizmana se v industrijskih krogih smatra, da bo njihova zahteva glede podaljšanja delovnega časa uspela.

Kapitalisti delajo na vse kriplje za to, da ukinejo 8-urni delovnik tudi na papirju, medtem ko ga v praksi povsod naskakujejo. Delavstvo bo odbilo ta napad, če bo strnjeno v strokovnih organizacijah, če bo z revolucionarnim bojem v celi državi nastopilo proti tem zločinskim naklepom kapitalistov, ki se čutijo ojačene pod radikalsko-Pribičevićevim režimom.

Osemurni delavnik je treba ohraniti za vsako ceno!

Ljubljanska občina.

Na zadnjih dveh občinskih sejah sta bili na dnevnem redu dve važni vprašanji: elektrifikacija Ljubljane in brezposelnost.

Elekrifikacija.

Na elektrifikaciji Ljubljane ima zlasti proletariat velik interes. Elektrifikacija pomeni več industrije, več dela, pomeni cenejšo razsvetljavo, razširjenje tramvaja.

Odkar se je pričelo razpravljati o elektrifikaciji Ljubljane, so se pričele zanimati za to razne kapitalistične skupine, pričakujoč novih profitov, ki jim jih bo prinesla eletkrifikacija. Kakor znano ima ljubljanska občina namen postaviti v Medvodah ob Savi hidroelektrično centralo. Tamošnje vodne si-

---

valno vojno. Ali voditelji narodnikov in menjševikov so v zmoti; kajti v resnici pomagajo kapitalistom, da pripravijo novo ofenzivo proti Nemčiji in da podesetorijo nezaslišano težko trpljenje ruskega ljudstva v vojni.

Prepričani smo, da varajo kapitalisti vseh dežel ljudstvo; obljubljajo skorajšen in pravičen mir in kljub temu zavlačujejo dalje osvojevalno vojno... Kri delavcev in kmetov ne sme teči za uresničenje roparskih ciljev kapitalistov.

•

Sedaj sem prišel na tretje in poslednje zastavljeno vprašanje: na **vprašanje državne oblike.**

Rusija mora biti demokratična republika. S tem se strinja celo večina veleposestnikov in kapitalistov, ki so bili vedno za monarhijo, pa so sedaj vendar spoznali, da ljudstvo v Rusiji ne bo nikdar dopustilo zopetne upostavitve monarhije. Zato se sedaj kapitalisti na vse kriplje prizadevajo, da napravijo republiko čim bolj mogoče podobno monarhiji, da bi v danem momentu zopet lahko vzpostavili monarhijo (primerov za to je dovolj v vseh deželah). Iz teh razlogov želijo kapitalisti, da ostane uradništvo, ki stoji nad ljudstvom, policija in stalna vojska, ločena od ljudstva in pod komando generalov in oficirjev. Če pa se generalov in oficirjev ne voli od ljudstva, se bodo gotovo rekrutirali iz razreda kapitalistov in veleposestnikov. To vemo iz izkušnje vseh republik sveta.

Naša stranka, stranka razredno-zavednih delavcev in revnih kmetov, stremi zato po drugi vrsti demokratične republike. Mi stremimo po taki republiki, kjer ni ljudstvu sovražne policije, v kateri se vsi uradniki od zgoraj do zdolaj volijo in ki se jih lahko vsak čas odpokliče na eventuelno zahtevo ljudstva; njihova plača ne sme presegati plače dobrega delavca. Mi zahtevamo, da se voli predpostavljene tudi v armadi in da se nadomesti stalno, ljudstvu tujo vojsko, ki ji ukazuje ljudstvu sovražen razred, s splošno oborožitvijo ljudstva, z ljudsko milico.

Mi stremimo po republiki, v kateri pripada vsa državna oblast od zgoraj do spodaj izključno in popolnoma svetom delavskih, vojaških in kmetskih zastopnikov.

Delavci in kmetje tvorijo večino prebivalstva. Oblast mora pripadati njim, ne veleposestnikom in kapitalistom.

Delavci in kmetje tvorijo večino prebivalstva. Izvrševanje oblasti in uprava se mora poverili njihovim svetom, ne pa uradnikom.

To so naši nazori, sodrugi kmetski delegati!... Rešitev vseh ljudstev je mogoča samo s prehodom oblasti v roke večine prebivalstva.

•

1. maja mora stati delo v vseh obratih!

PROL. IZOBR. DRUŠTVO VESNA, PODRUŽNICA V ZAGORJU

uprizori na veliko nedeljo ob 5. uri popoldne v Delavskem domu

GOLGOTO

pretresljivo dramo v 3 dejanjih. Kaže nam monotono, pusto življenje v samostanu, kako eden menihov spozna, da je samostan ječa, kako pobegne v svobodo, v življenje, ki ga pa prevara. Za to predstavo je društvo pripravilo **novo inscenacijo!**

Vloge so zasedene od najboljših društvenih igralcev, tako, da bo sigurno vsak zagorski sodrug in sodružica — pa tudi iz sosednjih krajev — si ogledal igro in tu našel najlepše razvedrilo za Veliko noč!

»Vesna«, Zagorje.

Pripravljajte se za 1. maj!

le so v rokah Kreditne banke, ki zahteva za nje težke milijone. Poleg tega bi rade prišle v Ljubljano »Elektra«, družba, ki bo dobila električni tok iz Fužin od vevške papirnice in ki je že položila kabelne po nekaterih ljubljanskih ulicah, ter »Fala«. Ker stopa vprašanje nove elektrarne v Ljubljani v odločilen stadij, je jasno, da je postal pritisk od raznih kapitalističnih skupin vedno bolj močan.

Na zadnji seji je stavil načelnik upravnega odbora mestne elektrarne Orehek (kler.) nujni predlog, da se sestavi komisija, ki naj še enkrat prouči načrte za Medvode in o tem poroča najkasneje do 20. maja. Ob priliki tega predloga se je razvila obširna debata, tekom katere je izjavil s. Lemež za naš klub naslednje:

NDSJ je do poslednjega stala na strani glede vprašanja elektrifikacije Ljubljane, ker je pričakovala, da se bo okoli tega vprašanja razvila huda borba raznih kapitalističnih skupin. Mi kot proletarska stranka imamo interes na tem, da pridemo čimpreje do elektrifikacije in da ljubljansko prebivalstvo ne pade v roke kapitalističnih skupin, ki bodo brezobzirno izkoriščale Ljubljano.

Za Medvode se bo rabilo mnogo kapitala in trajalo bo precej časa predno se bo dozidala in dogradila ta centrala. Mi pa potrebujemo centralo čim prej. Zato smatramo, da ne smemo zavzeti čisto odklonilnega stališča glede Elektre. Treba stopiti ž njo v zvezo in napraviti pogodbo, ki bo ščitila interese ljubljanske občine. Na drugi strani pa bo treba začasno razširiti kalorično centralo, ker ona bo potrebna tudi tedaj, ko dobimo centralo v Medvodah. Ona bo morala služiti kot rezerva.

V ostalem pa ne smemo izgubiti iz vida, da se bo skušal električni kapital pri nas ravno tako združiti v velik koncern, kakor vidimo to v Nemčiji pri AEG in v Ameriki, kjer vidimo, da se skuša nemški in ameriški kapital združiti v en ogromen kapitalistični koncern.

Občinska zbornica je nato sprejela sledeči naš predlog:

1. pozove se družbo »Elektro«, da stavi ponudbo mestni občini, pod kakimi pogoji bi bila pripravljena dobavljati električni tok in kake garancije je pripravljena dati, da se varujejo interesi mestne občine in ljubljanskega prebivalstva;

2. ofert se izroči finančnemu odseku in upravnemu odboru mestne elektrarne, da ga proučita in stavita občinskemu svetu odnosne predloge;

3. upravnemu odboru se naroči, da prouči vprašanje razširjenja kalorične centrale in dá poročilo o tem na prihodnji redni seji.

Brezposelnost.

Na prejšnji seji je predlagal naš klub, da se do prihodnje občinske seje predloži pravilnik za podpiranje brezposelnih in se tako določi uporaba kredita 150.000 Din.

Pravilnik, ki ga je predložila večina, predvideva pri razdeljevanju podpor sodelovanje strokovnih organizacij. Pravico do podpore imajo v prvi vrsti oni, ki so pristojni v Ljubljano in potem oni, ki stanujejo v Ljubljani najmanj dve leti in so jugoslovanski državljani. Pravilnik dela razliko med organiziranimi in neorganiziranimi glede dobe, kako dolgo uživajo podporo eni in drugi. Podpora znaša 10 Din dnevno, za vsakega nepreskrbljenega družinskega člana po 3 Din.

Naš klub je nastopil predvsem proti temu, da se dela razlika med organiziranimi in neorganiziranimi. Ali večina je naš predlog odklonila. Proti našemu predlogu je zlasti nastopal Tokan. Druge naše spreminjevalne predloge, zlasti, da se pritegne k sodelovanju pri določitvi podpor brezposelne in da se ne omeji podpora na polnoletne, je večina sprejela.

»Domači delavci«.

Večina je predložila glede zaposlitve delavcev pri cestni električni železnici predlo, da se imajo zaposliti le v izrednih slučajih lavcev pri cestni električni železnici predlog, tuji delavci.

Mi smo se temu fašističnemu predlogu uprli in zahtevali, da se to črta. Povdarjali smo, da ravno slovenski delavci nimajo interesa na tem, da se sprejemajo taki sklepi, ko morajo iskati delo v tujini. Stojimo na stališču, da bodi vsakemu delavcu odprta pot v svet in v vsako delavnico brez razlike narodnosti. Za naš predlog smo glasovali samo mi in en socialist. Ostali socialisti so glasovali z meščani za fašistični predlog.

Nujni predlogi.

Naš klub je stavil nujni predlog, da se v svrho omejitve brezposelnosti in omiljenja stanovanjske mizerije najame posojilo 2.5 milijona dinarjev v svrho zidave dveh nadaljnih delavskih hiš za Bežigradom. Ta naš predlog je bil sprejet.

Stavili smo nadalje interpelacijo glede skrajno škandaloznih razmer v odgonskem zaporu in zahtevali remeduro.

V finančnem odseku smo že prej stavili interpelacijo glede dveh nesreč, ki sta se pripetili dvema delavcema pri obrezovanju drevja v Tivoli.

V ostalem so se razpravljale tekoče zadeve.

Dopisi.

Zagorje. Brezposelnim, ki so zahtevali od občine podporo, ni izdala občina nikakih podpor. Bržkone v imenu božje in narodove volje, po kateri je tudi naš župan socialist. Ako bi ga danes vprašali, ako je socialist, bi zardel. Seveda, zdaj mu ni več treba. — Socialisti istega kova so si tudi nekaj za prvi maj potuhtali. Dejali so: Mi dobimo rudniško godbo, in ljudje bodo šli za nami. In Ule: Bomo videli, koliko je še pametnih, ki bodo šli za nami. Ule lahko sprašuje po pametnih, ker ima za sabo tepce. Pa so šli k ravnatelju odposlanci SSJ — v katerem načelstvu so tudi trgovci kot Čobal — zaprosit za rudniško godbo in tam **direktno denuncirali**, češ: nočemo z onimi, ker so kričači! Tako se torej pripravljajo patrioti za prvi maj z denuncijacijami. Rudniška godba pa je pravica rudarjev, katerih ogromna večina je naših, a manjšina — 30 — od socialdemokratov. Tega se je celo ravnatelj zavedal in izjavil: godba gre večini. Po vsem tem je jasno, da bo godba naša. Ako pa ne bo naša, tudi ne bo drugih. Razredno zavedni proletariat bo praznoval svoj praznik kot po navadi in ako ga je lani praznoval kljub vladinemu terorju, ga bo i letos kljub patriotskim denunciantstvom. Rudarje pa, katerih peščica še simpatizira s patrioti, vprašamo: ali vas ne bo sram iti za to podlostjo vaših voditeljev za rdečim praporom, ali veste da ne boste vredni rdeče barve, ki bo morda plapolala pred vami. Ako boste prisegali prvega maja svojemu omadeževanemu praporu, boste prisegali denuciantstvu. Ako ste še sploh proletarci, bodite vsaj pošteni in okrcajte razne Arhe, ki nimajo v sebi proletarskega čuta. **Zapodite jih med policiste in vsaj prapor ohranite čist!** — Razredno zavedni proletariat Zagorja pa bo manifestiral tega dne: **Proti belemu terorju! Proti socialdemokratskim izdajicam!**

Pristava pri Tržiču. V nedeljo, dne 13. t. m. se je vršil pri nas javni ljudski shod NDSJ. Shod je bil naznanjen ob 10. uri dopoldne, orožniki so nas pa obiskali v dotični gostilni že ob pol 10. uri. Kljub temu so se zbrali vsi razredno zavedni delavci in kmetje, da javno protestirajo proti nakanam jugoslovanske buržuazije. Že zadnjič smo poročali, da nas je preganjala žandarmerija, ko smo sklicali sestanek, ker buržuazija misli, da nas bo potom nasilja ustrašila; dosegla bo ravno nasprotno: čim bolj nas bodo preganjali, tem bolj se bomo zavedali položaja in svoje revolucionarne dolžnosti. Na shodu je poročal sodrug Osterc, ki nam je poročal o političnem položaju in kako se mora proletariat boriti proti nakanam buržuazije, priporočal nam je, da mora vsak zaveden proletarec biti povsod, pri vsaki priliki za razredni boj, ker brez boja ni zmage. Govorili so še ss. Podlipnik, Usar in Košir, nakar se je shod v znamenju: **Vsi v bojevne vrste NDSJ!** — zaključil.

Tržičani.

»Socialistični« občinski odbor na Koroški Beli.

V občini Kor. Bela, smo dobili pri zadnjih volitvah socialističnega župana. S pomočjo kompromisov se je odvzelo občinsko upravo iz klerikalnih krempljev, tako je nastala socialradikaldemokratska Kor. Bela. »Socialistično« delovanje se je pokazalo v javnosti, in presenetilo njihove pristaše in volilce. Razpisali so službo občinske sluge, prijavilo se je 5 prosilcev. 5. aprila se je vršila občinska seja, na kateri se je razpravljalo o prijavljenih za to službo. Klerikalci so se takoj zavzeli za svoje pristaše. »Socialisti« pod vplivom demokratov niso bili zmožni tega, pozabili so na svoje volilce in pokazali svoj socialni čut. Ko je prišlo do glasovanja, so kompaktno z radikali in demokrati glasovali za S., ki ima milijonsko premoženje, in zagotovljeno življensko eksistenco. Prezrli so socialistično mislečega svojega volilca, in to sodruga brezposelnega že delj časa, je domačin in vsestransko zanesljiv. — Taka so torej Vaša socialistična načela, da se pripomore bogatašu, ne pa brezposelnemu proletarcu. Ti proletarec, zate ni kruha v domači občini, išči si dela kjerkoli, ako ga ne dobiš, pogini od gladu. Ko se je lovilo volilce je bilo polno sladkih obljub, kaj se bo vse preuredilo v občini, in s tem so prevarali volilce. Kje je tisti Vaš pravilnik, ki ste ga vedno imeli na jeziku, ali so Vam ga snedle demokratske miši. Svojo boječnost, napram javnosti, je podal g. župan, ko se je izjavil po končani seji občinskim odbornikom, da naj ostane tajno, kar se sklepa na občinskih sejah. Prišli smo do prepričanja, da ni kaj treznega pričakovati od njih; zato bodemo znali pri bodočih volitvah obračunati z njimi. Ostalim pa kličemo: Spreglejte, dokler je še čas, da od socialpatriotov ni rešitve za Vas! — Živela NDSJ!

Bivši pristaš SSJ.

Dol. Logatec. — Pri nas se je vršil v nedeljo shod NDSJ. Navzočih 100; gostilniški prostori nabiti, kar je znak, da se delavec in kmet polagoma prebujata. Shod je otvoril s. Divjak in podal besedo s. referentu V. Referat so kmetje z zadovoljstvom in zanimanjem poslušali. Govorilo se je o napakah socialne demokracije in vseh njenih grehih, govorilo se je in razkrinkalo razne narodne organizacije, v glavnem Orjuno, objasnilo se je, kam je nacionalizem privedel delavski in kmečki razred, kaj je Orjuna, kaj ona hoče itd. Govorilo se je o klerikalcih, kakšen je klerikalizem, kako on goljufa delavski in kmečki razred. Potem se je razpravljalo o današnjem političnem položaju. Oglasil se je en klerikalec, ki je hotel hvaliti Korošca; ali ko mu je povedal s. V. Koroščevo vlogo v železničarskem štrajku, jo je ta klerikalec kar popihal iz dvorane. Nato se je izvolil odbor krajevne org. NDSJ v Doljnem Logatcu. Delajmo in postavimo močno, revolucionarno organizacijo NDSJ, delajmo za stvoritev delavsko-kmetskega bloka, ki ima upostaviti delavsko-kmetsko vlado. Tega pa ne bomo dosegli z gumijevimi kroglicami, temveč z bojem! Zato se oklenimo in utrjujmo NDSJ, edino pravo stranko delavcev in kmetov. —h—

Poslednja pot sodruga Jože Gučeka.

(Hrastnik.)

V pondeljek, dne 7. aprila 1924 smo spremili našega sodruga k poslednjemu romanju — v grob.

Padel je pod jarmom kapitalističnega izkoriščanja — bil je eden izmed najagilnejših članov, eden izmed najpožrtvovalnejših sodrugov omladincev; povsod je stal v prvi vrsti mladinskega boja proti izkoriščanju. Umrl je na proletarski bolezni tuberkolozi. — Na dan njegovega pogreba je pokazala hrastniška mladina in tudi odrasli sodrugi, da so kljub razcepljenosti delavskih organizacij ohranili proletarsko solidarnost. Ena sama dolga neprodirna armada sodrugov in sodružic, dece je pokazala svojo neuklonjivost in solidarnost. Buržuji so obstrmeli, videč, da se mladina Hrastnika probuja — in vstaja, kot nezlomljiva, neukrotljiva sila, ki zna kljubovati vsemu terorju, ki ga proizvajajo različni »gospodi in sodrugi«. Najstarejši ljudje so dejali, da ni bilo sličnega pogreba v Hrastniku. Proletarska mladina vstaja in zna in bo znala nastopati kot enotna, solidarna falanga — v boju in povsod. **Slava ti, sodrug, ki si šel od nas!** —

Proletarska mladina.

PREDNAZNANILO

Te dni izide III. zvezek marksistične biblioteke:

VLOGA PROLETARSKE STRANKE.

Ta knjiga je najbolj zanimive vsebine; vsebovala bo prispevke Lenina, Zinovjeva, Buharina. Najprimernejša za 1. maj.

Izjava.

Weissbacher Franc izjavlja, da ni podpisal dopisa iz Litije v 16. številki »Glasa Svobode«.

Prvomajski sestanek v Mariboru.

Krajevne organizacije Maribora in Studencev sklicujejo skupno člansko zborovanje radi proslave 1. maja, katerega se udeležijo tudi odborniki ter zaupniki strokovnih organizacij. Vrši se dne 23. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih gostilne pri »Zlati hruški«, Frankopanova cesta. Vseh članov dolžnost je, da se tega sestanka sigurno udeleže.

Razvitje prapora na Jesenicah

Zveza delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije, podružnica Jesenice priredi v prostorih Delavskega doma na Savi v soboto dne 26. aprila 1924 ob 8. uri, na predvečer slavnosti **razvitja društvenega prapora**, Ivan Cankar-jevo **Kralj na Betajnovi**. Drama v 3. dejanjih.

V nedeljo dne 27. aprila 1924 v Delavskem domu na Savi **proletarsko slavnost razvitja društvenega prapora** po sledečem sporedu: Dopoldne: 1. Zbirališče jeseniškega proletariata ob pol 8. uri zjutraj pred Delavskim domom. 2. Obhod z godbo na čelu na postajo. 3. Ob 9.15 sprejem došlih gostov na kolodvoru. 4. Pozdravni govori in odhod iz postaje v Delavski dom. 5. Slavnostno razvitje prapora in zabijanje žebljev. 6. Obhod z razvito zastavo čez Jesenice, kolodvor, Stara Sava, Delavski dom. — Popoldne: 1. Ob 2. do 4. ure koncert na vrtu Delavskega doma. 2. Živa slika. 3. Po končanem koncertu velika ljudska veselica s plesom in zelo obširnim sporedom: ameriška ženitev, afriška kamela, polževa dirka, azijski prašič, tekma v žaklju, vedeževalka, severni jelen, pogled na Triglav, največje čudo sveta, muzej, menažerija, zapor itd. Sploh je preskrbljeno za najboljša razvedrila. Pri razvitju in veselici sodeluje godba kovinarjev, orkester in pevsko društvo »Sava«. — Vstopnina znaša 5 Din za osebo. — K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

ZAHVALA.

Podpisano društvo, se tem potom javno zahvaljuje vsem udeležencem pogreba našega sodruga Jože Gučeka, ki je umrl dne 5. aprila. Zahvaljuje se vsem tistim, ki so izvršili svojo sodružno dolžnost in ki so pokazali svojo solidarnost tudi ob priliki njegove poslednje poti. Posebno pa se zahvaljujejmo vsem Zagorjanom, ki so se v tako obilnem številu udeležili pogreba rajnega sodruga.

Proletarsko izobraževalno društvo »Vesna« podružnica Hrastnik.

TISKOVNI SKLAD.

Divjak Andrej, Dolnji Logatec 12 Din, Podružnica NDSJ, Vrhnika 8 Din, Zaviršek Anton, Ljubljana 2 Din, N. N., Ljubljana 17 Din, Blaževič Josip, Ljubljana VII. 2 Din, Inglič Karel, Škofja Loka 1.50 Din. Perčinlič Franjo, Ljubljana 2 Din, Babič Martin, Maribor 2 Din, Tršek Ignac, Maribor 4 Din, Lorbek Franc, Ljubljana VII. 1 Din, Grdadolnik Ivan, Ljubljana, 2 Din, Milan Lemež, Ljubljana 10 Din, Hameršek Anton, Vič 5 Din, Žorga Jaka, Ljubljana 2 Din, Zupančič Jožef, Dol. Logatec 100 Din, pod št. 5, Dol. Logatec 10 Din, Neimenovan, Dol. Logatec 15.50 Din, Več sodrugov, Dol. Logatec 18 Din. Skupaj 214 Din. Preje izkazanih 898.10 Din. Vsega skupaj 1112.10 dinarjev.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij. Odgovorni urednik Anton Šušteršič. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

POZOR!

1. maj je pred durmi.

Vse organizacije in sodrugi, ki še tega niso storili, naj javijo na upravo »Glas Svobode« najkasneje do 23. aprila sledeče:

1. Koliko prvomajskih številk »Glas Svobode« želijo. (Ta številka izide 26. aprila, na 10 straneh, okrašena s slikami in bo stala samo 2·50 Din; razprodajalcem 50 para popusta).

2. Koliko nabiralnih blokov za tiskovni sklad vzamejo.

3. Koliko izvodov knjige »Vloga proletarske stranke«. (Knjiga obsega 64 strani, 1 sliko s. Buharina in stane samo 5 Din).

4. Koliko prvomajskih znakov (po 1 Din) želijo.

5. Naznanijo naj čas in kraj prvomajskega shoda in če potrebujejo kakega govornika.